Advies leefbaarheidsplan voorgenomen AMV-locatie

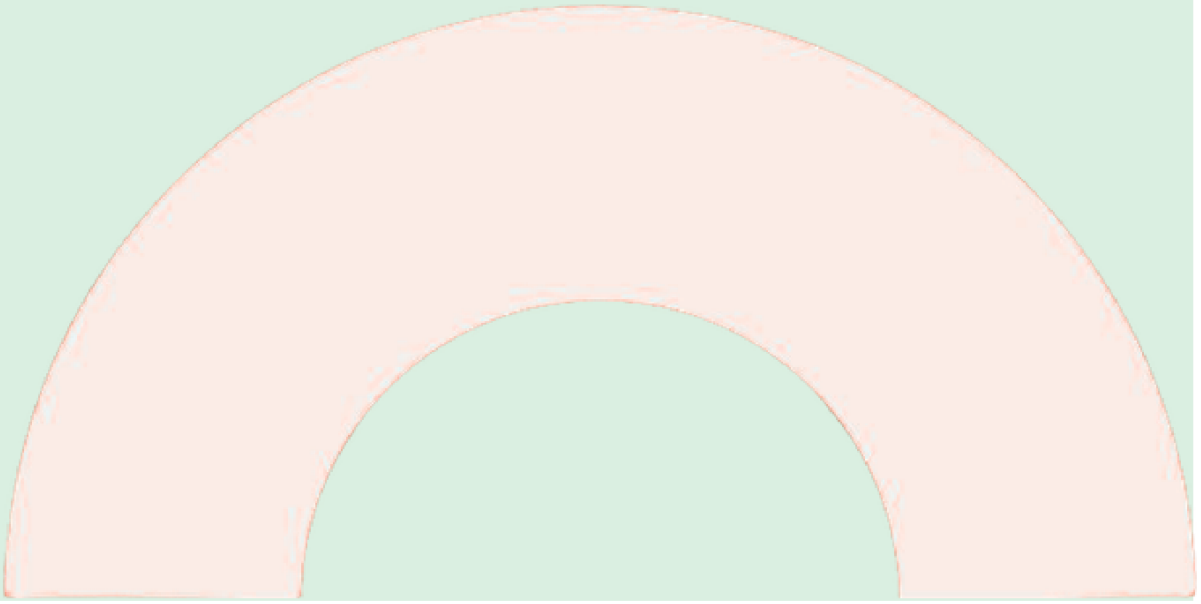

bruggen bouwers

Inleiding

De gemeente 's-Hertogenbosch heeft bureau De Bruggenbouwers gevraagd om een advies over het leefbaarheidsplan voor de voorgenomen AMV-opvang (alleenstaande minderjarige vreemdelingen) aan De Beverspijken 2. In dit advies zullen wij beschrijven welk beleid en welk type maatregelen nodig zijn in de eerste versie van het leefbaarheidsplan.

De grote onrust die is ontstaan sinds het voornemen voor de opvang bekend is geworden, heeft al invloed gehad op de leefbaarheid. Dit advies richt zich daarom niet alleen op beleid en maatregelen die direct te maken hebben met de AMV-opvang, maar ook op het vertrouwen tussen inwoners en de gemeente en op de verhoudingen tussen inwoners onderling. Die zijn beide ook van belang voor de leefbaarheid.

Voor dit advies hebben wij gebruik gemaakt van:

- Een notitie van de gemeente waarin is samengevat wat inwoners op formulieren hebben ingevuld tijdens 10 informatiebijeenkomsten
- De inbreng van 130 inwoners tijdens vier bijeenkomsten over het leefbaarheidsplan die de gemeente met onze ondersteuning heeft georganiseerd. De opbrengst van deze bijeenkomsten hebben wij eerder vervat in een tussenverslag en de aantekeningen van de gesprekken worden door de gemeente openbaar gemaakt.
- De resultaten van een online raadpleging die bureau Populytics in opdracht van de gemeente heeft gehouden en waaraan 2.018 omwonenden hebben meegedaan
- Inzage in een aantal mails die inwoners aan de gemeente hebben gestuurd met zorgen, wensen, ideeën en soms specifieke inbreng voor het leefbaarheidsplan
- Contacten met betrokken ambtenaren binnen de gemeente
- Een schouw van de beoogde opvanglocatie en omgeving
- Mediaberichten

Enkele belangrijke voorbehouden bij dit advies:

- Door de planning van de besluitvorming konden wij niet onderzoeken of de gemeente alle voorgestelde maatregelen kan uitvoeren en hoe precies. De gemeente moet nog bepalen welke maatregelen zij uitvoert, wanneer, hoe en met hoeveel geld. Wij adviseren om dit te doen voordat het collegebesluit definitief is. Hier komen wij nog op terug.

- Wij adviseren welke zaken *ten minste* in het leefbaarheidsplan zouden moeten worden opgenomen. Hiermee kan een basis worden gelegd. De gemeente en het omwonendenoverleg zullen dit plan verder uitwerken en daar maatregelen aan toevoegen.
- Diverse inwoners hebben duidelijk gemaakt dat zij pertinent tegen het voorgenomen besluit zijn om de opvanglocatie goed te keuren. Anderen vinden de locatie ongeschikt of menen dat eerst uitgebreid, onafhankelijk locatie-onderzoek nodig is. Zo'n onderzoek heeft niet plaatsgevonden en is ook niet voorzien. Deze signalen hebben wij eerder in ons tussenverslag al opgenomen. De gemeente beoordeelt de locatie als geschikt en blijft, met het voorbehoud dat het vergunningentraject nog moet worden doorlopen, bij haar voornemen. Dit advies beperkt zich tot het leefbaarheidsplan en gaat niet over het voorgenomen besluit op zich. Wel komen wij op dit onderwerp terug waar het raakt aan de vertrouwensband tussen gemeente en inwoners.

1. Aanpassingen en extra toezicht fietsroute

Inwoners ervaren de fietsroute tussen Den Bosch en Engelen al lang als onprettig. Deze voert, vanuit de stad bezien, eerst langs een bedrijventerrein, dan over een snelweg, dan weer langs een bedrijventerrein en dan door het groen. Dat aan dit fietspad de AMV-opvang komt, geeft een deel van de inwoners een extra onveilig gevoel. Hierin speelt voor hen mee dat het aan de toegangsweg ligt: je moet erlangs fietsen, of je wilt of niet. Maar ook zonder dat vooruitzicht is duidelijk dat aan de fietsroute iets moet gebeuren. Vooral vrouwen en meisjes voelen zich hier niet veilig. In elk geval moet de verlichting beter langs het fietspad en er moet worden gezorgd dat je overal op het fietspad goed zicht hebt, door op de nodige plekken struikgewas te snoeien of te verwijderen.

Het liefst zouden inwoners zien dat er langs de route 's avonds meer levendigheid is en niet alleen maar bedrijven die 's avonds veelal verlaten zijn. Dit lijkt iets dat hooguit op langere termijn kan worden gestimuleerd.

Inwoners dringen aan op meer toezicht op deze route door boa's ter hoogte van de opvang, vooral 's avonds en 's nachts. Zet in elk geval de eerste periode extra boa's in op deze route. Als alles goed genoeg gaat, kan er worden afgeschaald. Dit kan worden gebaseerd op monitoring van meldingen, overlast en incidenten en de beleving van veiligheid en leefbaarheid onder inwoners (zie punt 8) en worden afgestemd met het omwonendenoverleg (zie punt 7).

2. Een betere busverbinding

We beseffen dat de gemeente voor de busverbinding afhankelijk is van de provincie. Maar het is belangrijk om de verbinding met de stad te verbeteren, met name in de avond. Er rijden nu alleen bussen tijdens de spits. Hierdoor moet iedereen die geen autorijdt over het genoemde stille, donkere, onprettige fietspad.

Bij de toelichting op de locatiekeuze hebben COA en gemeente gewezen op het belang van een goede OV-verbinding. Dat is niet goed geweest voor de geloofwaardigheid onder inwoners, die immers al lang met het probleem van slechte bereikbaarheid te kampen hebben. Hoe dan ook is het niet voor niets dat doorgaans opvanglocaties worden gezocht met een OV-verbinding in de buurt. Ook de toekomstige bewoners van de opvang moeten zich gemakkelijk kunnen verplaatsen.

Regel zo nodig alternatieven, zoals pendelbussen voor bewoners van de opvang om naar school te gaan en voor alle inwoners van Engelen om 's avonds veilig en prettig te kunnen reizen.

3. Voorlichting, aanpassingen en extra toezicht Engelermeer

Er zijn al langer klachten over problemen bij het Engelermeer, zoals dealen op de parkeerplaats, afval dumpen en overlast. Ook zijn er klachten over donkere en onoverzichtelijke stukken. Vissers vrezen daarnaast dat de rust en de natuur hier door bewoners van de opvang zullen worden verstoord. Ook zijn vissers soms 's avonds laat en 's nachts in het gebied aanwezig en zij vinden het eng om dan groepen jongeren tegen te komen.

Breng met gebruikers in kaart welke plekken te donker en te onoverzichtelijk zijn. Zorg vervolgens voor voldoende verlichting en overzicht. Verscherp, in elk geval de eerste periode dat de opvang open is, het toezicht door boa's in het Engelermeergebied.

De Hengelsportvereniging heeft aangeboden om voorlichting te geven aan de jongeren in de opvang over zaken als visserij en waterveiligheid in het Engelermeergebied. Gemeente en COA doen er goed aan om dit te faciliteren. Dat dient ook de integratie van de bewoners.

4. Meldingen snel behandelen en melders laten weten wat ermee is gedaan

Inwoners klagen dat nu al te weinig wordt gedaan met meldingen over overlast en onveiligheid. Zorg voor duidelijke, goed bereikbare aanspreekpunten. Handel vlot. En laat melders achteraf weten wat er met hun melding is gedaan.

Er zijn verschillende meldpunten voor dringende zaken: de opvang (die 24 uur per dag telefonisch bereikbaar is en kan worden gemaild), gemeente en politie. Zorg voor een kraakheldere onderlinge taakverdeling en maak deze bekend aan inwoners. Mocht een inwoner toch bij het ‘verkeerde’ meldpunt zitten, geleid de melding dan door en stuur de inwoner niet van het kastje naar de muur.

Maak ook duidelijk dat het omwonendenoverleg geen operationeel meldpunt is, maar bedoeld om periodiek structureel te evalueren. Bij punten 7 en 8 gaan we verder in op deze rapportages en op het belang van transparantie in de behandeling van meldingen.

5. Maatregelen voor de veiligheid van inwoners én bewoners van de opvang

In de aanloop naar de besluitvorming over de AMV-opvang is veel aandacht uitgegaan naar overlast en onveiligheid die mogelijk zullen worden veroorzaakt door jongeren in de opvang. Inwoners wijzen op incidenten die elders door AMV's worden veroorzaakt, zoals winkeldiefstal. Of zij verwachten problemen, omdat de bewoners van de opvang jong zijn, hier zonder ouders zijn, moeilijke ervaringen achter de rug hebben en uit andere culturen komen. Inwoners zijn beducht dat de jongeren door anderen kunnen worden meegetrokken in de criminaliteit, zeker als zij te weinig te doen hebben.

Naast het verscherpte toezicht door boa's bij met name het fietspad en het Engelermeer, adviseren wij de inzet van straatcoaches in de omgeving van de opvang en op andere plekken waar de jongeren zich mogelijk veel zullen bevinden.

Intussen hebben zich al daadwerkelijk incidenten voorgedaan, veroorzaakt door sommige tegenstanders van de opvang. Hieronder zijn ook ernstige incidenten. Er zijn scheldpartijen geweest in appgroepen, er is vuurwerk afgestoken bij de locatie, er is geweld gebruikt tegen de politie, er is een snelweg geblokkeerd, er zijn huizen beklad van mensen die gematigd of positief tegenover de opvang zouden staan en er is geweld gebruikt tegen iemand die een protestbord heeft verwijderd. In NRC Handelsblad is een tegenstander van de opvang geciteerd die beweert dat onder inwoners wordt gesproken over bewapening en eigenrichting. Meerdere inwoners geven al een tijd signalen dat zij zich door deze incidenten – en door de vele protestborden die op ongeoorloofde plekken in het dorp hangen – onprettig of zelfs geïntimideerd voelen. Sommigen zeggen te vrezen dat de jongeren in de opvang mikpunt zullen worden en roepen de gemeente op ook goed over hún veiligheid te waken.

De situatie blijft vooralsnog gespannen. Dit betekent dat de gemeente voorlopig rekening moet blijven houden met verdere escalatie.

Dit alles maakt dat boa's en straatcoaches nadrukkelijk aandacht moeten hebben voor íeders veiligheid. Die van alle omwonenden én die van de bewoners van de AMV-opvang. Ook bewoners van de opvang moeten eenvoudig kunnen melden wat hun overkomt. En ook hun meldingen moeten snel en zorgvuldig worden behandeld.

De gemeente heeft de afgelopen maanden niet strikt gehandhaafd tegen de vele protestborden die zijn opgehangen in de openbare ruimte. Veel inwoners, ook inwoners die op zichzelf kritisch of afwijzend tegenover de opvang staan, hebben dit als onprettig en intimiderend ervaren. De gemeente heeft inmiddels aangekondigd strikter te handhaven. Nu komt het aan op consequente uitvoering.

Het is de taak van de overheid om maximale ruimte te bieden aan zeer uiteenlopende meningen en dus zeker ook aan kritiek op het plan voor de opvang. Maar daarbij hoort ook optreden tegen intimidatie, zodat iedereen zich vrij en veilig voelt om zich uit te spreken.

6. Heldere en controleerbare afspraken met het COA

Als inwoners zorgen hebben of als er iets misgaat, dan willen zij terechtkunnen bij hun gemeente. Het is goed dat de opvanglocatie straks 24 uur per dag telefonisch bereikbaar is en ook kan worden gemaild. Het is ook goed dat het COA zal overleggen met het omwonendenoverleg. Maar inwoners verwachten dat de gemeente hen vertegenwoordigt als dat nodig is.

Dit houdt ook in dat de gemeente met het COA in een bestuursovereenkomst heldere, openbare en dus controleerbare afspraken moet maken waar zij het COA namens de inwoners aan kan houden. Voorbeelden van dit soort afspraken noemen inwoners ook in de online raadpleging. Leg in elk geval afspraken vast over:

- het maximale aantal van 50 jongeren in de opvang
- het tijdstip (22.00 uur) dat jongeren 's avonds binnen moeten zijn
- de verantwoordelijkheid van begeleiders om jongeren te corrigeren bij eventueel wangedrag
- voldoende aanbod van activiteiten om verveling – en mogelijke overlast – tegen te gaan
- de 24-uursbeveiliging op de locatie

Maak als gemeente duidelijk welke stappen je kunt zetten wanneer afspraken niet worden nageleefd. Dat kan beginnen met de vraag om een herstelplan of extra maatregelen van het COA, opgeschaald worden tot overleg met de top van het COA en bij ernstige of herhaalde niet-nakoming zou de gemeente de overeenkomst kunnen beëindigen.

7. Een evenwichtig, onafhankelijk en invloedrijk omwonendenoverleg

Doel

De gemeente is van plan een omwonendenoverleg samen te stellen. Dit overleg:

- is een aanspreekpunt voor alle omwonenden voor signalen, zorgen en ideeën over leefbaarheid en veiligheid rond de opvang.
- bundelt zulke inbreng, bespreekt deze met COA en gemeente en koppelt terug wat ermee gebeurt.
- bewaakt de afspraken over leefbaarheid en veiligheid en helpt het leefbaarheidsplan te actualiseren.
- Werkt aan herstel van vertrouwen tussen inwoners en overheid (hier gaan we verder op in onder punten 8 en 10).

Positie

Wij adviseren zo snel mogelijk met het omwonendenoverleg te starten, dus kort na besluitvorming en in elk geval voordat de opvang van start gaat. Hiervoor zijn meerdere redenen. De leefbaarheid wordt door de onrust over de voorgenomen opvang al geraakt. Het overleg kan bijdragen aan betere communicatie tussen inwoners en gemeente en aan de benodigde openheid en zo bijdragen aan herstel van vertrouwen (zie punt 10). En het leefbaarheidsplan moet met omwonenden verder worden uitgewerkt voordat de opvang van start gaat.

Op dit moment is er onder inwoners veel wantrouwen ten opzichte van de gemeente over de AMV-opvang. Wij stellen daarom een aantal zaken voor om te zorgen dat het overleg onafhankelijk kan opereren, informatie krijgt en invloed heeft. Onafhankelijkheid is een sterke wens van inwoners en bijvoorbeeld een rode draad in de inbreng van de stichting Veilig Engelen, die uitvoerige inbreng voor het leefbaarheidsplan heeft geleverd.

- Laat een onafhankelijke partij als eerste een onafhankelijk voorzitter voor het overleg werven.
- Deze voorzitter kan vervolgens ondersteund door deze partij de deelnemers aan het overleg werven.
- Laat vertegenwoordigers van het omwonendenoverleg en de gemeente vervolgens samen een onafhankelijk veiligheidsexpert aanstellen. Deze veiligheidsexpert volgt structureel de aard, ernst en afhandeling van gemelde incidenten rond de opvang en kan daarnaast onderzoek doen naar ernstige of omstreden incidenten. De expert ontvangt daarvoor, binnen de privacyregels, de noodzakelijke informatie van gemeente, COA, politie en andere betrokken instanties. Openbare rapportages zijn niet tot personen herleidbaar. De expert rapporteert elke drie maanden aan het overleg en tussentijds bij ernstige incidenten.
- Spreek af dat de adviezen van het omwonendenoverleg zwaar wegen, dat gemeente en COA daarop binnen een afgesproken termijn reageren en het motiveren wanneer zij een advies niet overnemen.

- Bij aanhoudende problemen kan het omwonendenoverleg een kwestie rechtstreeks voorleggen aan de burgemeester, het college of de gemeenteraad.

De eerste bijeenkomst van het omwonendenoverleg moet dienen om helderheid te scheppen over opdracht en invloed. Geef waar mogelijk ruimte aan de inwoners voor de nadere invulling hiervan.

We raden het omwonendenoverleg aan om zeker in het begin vaak bij elkaar te komen. Maandelijks in de eerste fase, die zal bestaan uit het verder uitwerken van het leefbaarheidsplan. En tweewekelijks in de eerste periode na de start van de opening, om goed vinger aan de pols te kunnen houden. Afhankelijk van de ervaring kan na verloop van tijd de frequentie waarschijnlijk omlaag, bijvoorbeeld naar eens in de drie maanden.

Samenstelling

Bij het werven van de leden voor het omwonendenoverleg moet worden gestreefd naar een passende verdeling. Een omwonende is volgens de definitie van de gemeente 's-Hertogenbosch *iemand die woont, werkt of voor dagelijkse activiteiten op zo'n afstand van de opvanglocatie verblijft of passeert dat die gevolgen van de opvanglocatie kan ervaren*. Het ligt voor de hand om voor de afbakening van het betreffende gebied uit te gaan van het verspreidingsgebied dat ook is gebruikt voor de online raadpleging. Direct omwonenden verwachten begrijpelijkerwijs dat hun stem zwaarder weegt.

Een logische leidraad bij de verdeling lijkt daarom:

- 1/3 deelnemers vanuit bewoners van omliggende straten
- 1/6 deelnemers vanuit bedrijven op de Vutter
- 1/3 deelnemers vanuit gebruikers en omwonenden van doorgaande fietsroutes
- 1/6 deelnemers van gebruikers van voorzieningen in de onmiddellijke omgeving.

Let hierbij nadrukkelijk ook op vertegenwoordiging uit De Kruiskamp. De gemeente heeft zich tot dusver het meest gericht op Engelen en inwoners van Engelen hebben zich ook meer geroerd. Maar het is goed mogelijk dat De Kruiskamp evenveel of zelfs meer gaat merken van de opvang.

De ideale omvang van het omwonendenoverleg is vanwege deze voorgestelde verdeling 18 of 24. Dat is een omvang die volgens navraag bij COA en andere gemeenten ook goed blijkt te werken.

Bij het werven van de leden voor het omwonendenoverleg moet óók worden gestreefd naar een passende verdeling waar het gaat om de houding ten opzichte van de opvang. Uit de online raadpleging blijkt dat 64% van de inwoners het (helemaal) oneens is met het voornemen om 50 asielzoekers in de leeftijd 15-18 jaar op te vangen aan De Beverspijken 2. 11 % is het er niet mee eens en niet mee oneens. 24 % van de inwoners is het (helemaal) eens met het voornemen. De samenstelling van het omwonendenoverleg moet in behoorlijke mate recht doen aan deze verhoudingen. Dit kan doordat mensen die zich aanmelden voor het omwonendenoverleg aangeven in welke categorie zij zichzelf zien. Zo nodig wordt tussen aanmelders geloot door de onafhankelijke voorzitter.

Op den duur is enige verversing wenselijk om te voorkomen dat de groep aan tunnelvisie gaat leiden of het contact met andere inwoners te veel verliest. Dit kan door elke twee jaar een kwart van de deelnemers te vervangen. Eerst wordt gevraagd welke deelnemers vrijwillig willen vertrekken. Als dat er onvoldoende zijn, wordt door loting bepaald wie uittreedt. Bij de vervanging wordt de afgesproken verdeling over de verschillende groepen en standpunten zo veel mogelijk behouden.

Meerdere mensen hebben zichzelf al langs diverse kanalen aangemeld voor het omwonendenoverleg. Wij stellen voor alsnog een algemene oproep te doen voor het omwonendenoverleg en deze groep vroege aanmelders wel expliciet op de openstelling te wijzen, zodat zij zich officieel kunnen opgeven.

Mogelijk zijn er belanghebbenden die geen zitting hebben in het omwonendenoverleg. Denk bijvoorbeeld aan een wat verder gelegen supermarkt. Dan is nodig dat de gemeente rechtstreeks contact houdt met zulke stakeholders.

8. Monitoring en evaluatie

De gemeente heeft toegezegd bij de start van de nieuwe opvanglocatie een leefbaarheids- en veiligheidsmonitor uit te voeren. Met deze monitor wordt onderzocht hoe inwoners de leefbaarheid en veiligheid in hun wijk ervaren en of er veranderingen optreden in de loop van de tijd. Wij adviseren deze monitor samen met het omwonendenoverleg op te stellen en de eerste keer te laten uitvoeren vóór de start van de opvang, als nulmeting. Belangrijke kanttekening is wel dat de komst van de AMV-locatie al invloed kan hebben op de beleving en dus op deze meting. Het is daarom van belang om ook goed te kijken naar meetbare gegevens, zoals aantallen incidenten en de ernst daarvan.

De monitor, een enquête onder inwoners, kan jaarlijks worden herhaald. Rapportages over incidenten van de onafhankelijke veiligheidscoördinator zijn ten minste elke drie maanden nodig voor het omwonendenoverleg. Het is van belang dat de onafhankelijk veiligheidscoördinator en het omwonendenoverleg goede, geordende informatie krijgen over wat er met meldingen is gedaan. Transparantie op dit punt is essentieel.

Let hierbij nadrukkelijk ook op De Kruiskamp. Hemelsbreed is de wijk niet verder van de opvanglocatie dan Engelen. Er zijn ook voorzieningen zoals een supermarkt en een snackbar en er zijn ook plekken waar jongeren hangen.

Een van de belangrijke zaken die moeten worden gemonitord is het eventuele effect van wisselingen onder de bewoners van de opvang op de veiligheid en leefbaarheid. Veel inwoners, ook zij die op zich welwillend tegenover de opvang staan, maken zich zorgen omdat deze AMV-opvang een procesopvanglocatie (poa) is, waar de jongeren hun asielprocedure doorlopen. Die procedure duurt op dit moment lang. Gemeente en COA spreken de verwachting uit dat voorlopig de meeste jongeren een jaar of langer op de opvang zullen verblijven. Maar er wordt naar gestreefd om de procedures te versnellen. En de opvang is gepland voor vijftien jaar. Het is dus mogelijk dat jongeren met de jaren steeds korter op de opvang zullen verblijven. Dit is voor veel inwoners een schrikbeeld. Zij vrezen minder binding, minder controle en dus meer overlast en incidenten.

Wij adviseren in de monitor ook vragen op te nemen over vertrouwen tussen overheid en inwoners en over vertrouwen tussen inwoners onderling. Ook dat hoort bij leefbaarheid (zie punten 10 en 11).

Een deel van de inwoners wil weten in welk geval wordt besloten de opvang voortijdig te beëindigen. De verantwoordelijk wethouder heeft tijdens de leefbaarheidsbijeenkomsten duidelijk gemaakt dat hij niet zal schromen dat te doen als dat echt nodig is. Maar wanneer is het echt nodig? Wij adviseren de gemeente om vooraf zo duidelijk mogelijk te maken welke ernstige of aanhoudende problemen kunnen leiden tot extra maatregelen en uiteindelijk tot voortijdige beëindiging van de opvang. En hierover afspraken te maken met het omwonendenoverleg.

9. Help jongeren zich te redden en help met contacten tussen jongeren en omwonenden

Het COA heeft toegezegd dat de jongeren voorlichting krijgen over de Nederlandse wetten, regels en normen. Daarnaast krijgen zij voorlichting en trainingen van onder

andere de politie, de GGD en maatschappelijke organisaties om hen te ondersteunen in hun ontwikkeling naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid, hun weerbaarheid te vergroten en het risico te verkleinen dat zij in problematische situaties terechtkomen.

Inwoners vinden het heel belangrijk dat de jongeren fietsles en zwemles krijgen, in verband met de verkeersveiligheid en de nabijheid van open water en ook dit is door het COA toegezegd.

Inwoners hebben verder voorgesteld om de jongeren ook een specifiek introductieprogramma over Engelen te geven. Inwoners, ook sommigen die op zich niet willen dat de opvang er komt, hebben gezegd dat zij graag willen bijdragen aan goede contacten tussen de jongeren en omgeving. Tientallen hebben zich hiervoor al aangemeld. Nodig hen dus nadrukkelijk uit om bij te dragen aan initiatieven.

Gesuggereerd in de online raadpleging zijn maatjesprojecten, huiswerkbegeleiding, bijles en taallessen. In de leefbaarheidsgesprekken zijn genoemd: gastgezinnen en kennismaking of uitwisseling tussen jongeren en inwoners via verhalen, sport, taal, muziek, dans en kunst met behulp van lokale verenigingen. Het voorstel is gedaan om lokale ondernemers te betrekken bij de opvanglocatie. Mogelijk kunnen zij bijbaantjes bieden.

Er is ook belangstelling onder inwoners voor open dagen op de opvang.

10. Werk aan herstel van vertrouwen tussen inwoners en gemeente

Bij leefbaarheid hoort vertrouwen in de overheid. Dit vertrouwen is aangetast.

Een meerderheid van de omwonenden, zo blijkt uit de online raadpleging, is tegen het voornemen om een AMV-opvang aan De Beverspijken 2 te laten vestigen. De redenen verschillen:

- Niet eens met het opvangen van asielzoekers in algemene zin.

- Wel eens met het opvangen van asielzoekers, maar niet op deze locatie. Liever zien mensen bijvoorbeeld een locatie die niet langs een toegangsweg ligt of waar meer toezicht is.
- Wel eens met het opvangen van asielzoekers op deze locatie, maar niet deze doelgroep (minderjarigen). Liever zien mensen bijvoorbeeld dat er gezinnen worden opgevangen.
- Wel eens met het opvangen van asielzoekers op deze locatie en/of deze doelgroep, maar niet als dit de vorm van een procesopvanglocatie (POA) heeft. Liever zien mensen bijvoorbeeld dat op deze locatie langer dezelfde asielzoekers verblijven.

Uit de leefbaarheidsgesprekken en uitingen bij protesten blijkt dat sommigen zo fel tegen zijn, dat de gemeente het in hun ogen simpelweg niet goed kan doen. Behalve dan wanneer de gemeente zou besluiten de opvang – dan wel de opvang op deze plek of in deze vorm - af te blazen. Negatieve beeldvorming over jonge asielzoekers en de landelijke discussie over het terugdringen van het aantal asielmigranten spelen hierin een rol. Deze groep grijpt elk contact aan voor een poging om de opvang tegen te houden. Wat overigens het goed recht van burgers is, zo lang dit binnen democratische spelregels plaatsvindt.

Bij andere inwoners steekt niet per se (alleen) de inhoud van het voorgenomen besluit, maar (ook) de manier waaróp de gemeente tot nu toe heeft geopereerd. Eén pijnpunt is dat de gemeente pas over de opvanglocatie heeft gecommuniceerd nadat de eigenaar en het COA een overeenkomst hadden gesloten. Dit wordt ook genoemd in de online raadpleging. De wethouder heeft het dilemma van het college uitgelegd: brengt de gemeente al eerder naar buiten dat er gesprekken worden gevoerd, dan kan dit tot onrust leiden – zelfs tot intimidatie van een eigenaar – en tot prijsopdrijving door een eigenaar. Hoe begrijpelijk dit dilemma mag zijn, uitkomst is dat óók inwoners die zich anders wellicht kritisch maar constructief hadden opgesteld, niet in een vroeg stadium bij de locatiekeuze zijn betrokken. En dat wekt onvrede. Zij hebben gemist dat de gemeente hen voorlegt: ‘we denken aan een opvang bij jou in de buurt, hoe kunnen we dat het beste aanpakken?’

Een tweede belangrijke pijnpunt is een verschil in verwachting over hoe een locatiekeuze tot stand kan komen. Veel inwoners verwachten dat aan een besluit om ergens een asielopvang goed te keuren per definitie een uitgebreid (en eventueel onafhankelijk) locatie-onderzoek voorafgaat, zo blijkt ook uit de online raadpleging. En dat de gemeente dus kan beargumenteren waarom een bepaalde locatie de beste is voor de specifieke groep die juist daar wordt opgevangen. Wanneer gemeentes zelf een locatie uitkiezen, vindt zulk onderzoek ook vaak plaats. In dit geval is het anders gegaan: er is eerst contact ontstaan tussen een private eigenaar

en het COA en de gemeente heeft beoordeeld of de locatie *geschikt genoeg* is. Als criteria heeft de gemeente genoemd:

- Opvang wordt zo over de gemeente gespreid
- De locatie ligt aan de rand van de wijk en niet te ver van voorzieningen
- Engelen is een prettige buurt
- Het gebouw is technisch op orde
- De locatie voldoet waarschijnlijk aan geluids- en milieu-eisen

Verder hebben inwoners, zoals wij al beschreven in ons tussenverslag, kritiek op de communicatie met de gemeente tot dusver. Zij ervaren dat informatie te laat, onvolledig of wisselend is gegeven en dat eerder onduidelijk is geweest wat er met de inbreng van inwoners gebeurde.

Het zal tijd en investering in de relatie kosten om het vertrouwen tussen gemeente en inwoners te herstellen. De volgende zaken zijn daarbij voor de gemeente essentieel:

- Op de leefbaarheidsbijeenkomsten heeft de wethouder zijn dilemma rond de bekendmaking geschetst en ruiterlijk erkend dat hij het snapt als mensen vinden dat ze te laat zijn geïnformeerd. Verspreid deze boodschap in ruimere kring.
- Erken dat de locatie weliswaar geschikt is, maar niet ideaal. En dat vanwege het grote tekort aan capaciteit bij het COA nu eenmaal pragmatisch naar oplossingen moet worden gezocht.
- Proactieve en open communicatie. Ga uit van het principe ‘openbaar tenzij'.
- Heldere, bondige en regelmatige communicatie: houd er rekening mee dat een klein en mondig deel van de inwoners diep in de materie zit en het waardeert wanneer er veel snel naar buiten wordt gebracht, maar dat de meeste mensen minder in het onderwerp zitten. Die laatste en grotere groep heeft van tijd tot tijd basale, overzichtelijke feiten nodig.
- Houd je aan afspraken, zoals die in dit advies zijn vervat en straks in het leefbaarheidsplan.
- Neem het omwonendenoverleg serieus, zoals in dit advies geschetst.
- Wees veel meer aanwezig in de buurt. De gemeente heeft ogen en oren ter plaatse nodig om te weten wat er leeft. De inwoners hebben een aanspreekpunt nodig. De gemeente heeft nu al een wijkmanager, maar zij werkt in een groot gebied en heeft meerdere taken. Overweeg inloopspreekuren in de diverse buurten in de omgeving van de Beverspijken 2.

Herstel van vertrouwen vraagt niet alleen iets van de gemeente, maar ook van inwoners. Wij raden aan om in het onwonendenoverleg bij elke bijeenkomst ook expliciet aandacht te besteden aan het thema vertrouwen. Bespreek wat daarin goed en minder goed gaat en wat nodig is om het vertrouwen te versterken. Houd hierbij voor ogen dat de politiek na zorgvuldige afweging besluiten kan nemen waar inwoners het niet mee eens zijn. Dat betekent op zichzelf niet dat de overheid niet te vertrouwen is. Van inwoners mag worden verwacht dat zij dit onderscheid maken, ruimte laten voor verschillen van mening en bijdragen aan een open en respectvol gesprek.

11. Draag bij aan herstel van vertrouwen tussen inwoners onderling

Hoe inwoners ook over de opvang denken, de meesten vinden het verschrikkelijk dat er verdeeldheid is ontstaan, dat de verhoudingen zijn verslechterd en dat zelfs sprake is van vijandigheid en intimidatie. Dit speelt met name in Engelen. Zoals enkele inwoners zeiden: we hebben alleen daarvoor al een leefbaarheidsplan nodig, los van de plannen voor de opvang.

Er is een mooi initiatief van inwoners zelf om dialoogtafels te organiseren en de verhoudingen te verbeteren. De gemeente moet dit initiatief niet overnemen of in de weg zitten en alleen ondersteunen voor zover dat wordt gevraagd.

Maar in Engelen is de situatie inmiddels zo uit de hand gelopen, dat meer nodig is. Ten eerste strikte handhaving – dit is uiteraard ook aan politie en OM – tegen intimidatie en geweld. Aanvullend adviseren wij dat de gemeente onafhankelijke en professionele mediation inschakelt om inwoners te helpen.

12. Werk dit leefbaarheidsplan in concrete maatregelen uit voordat het definitieve besluit wordt genomen

Inwoners verwachten dat een eerste versie van het leefbaarheidsplan concreet is uitgewerkt voordat het college definitief besluit dat de opvang aan De Beverspijken 2 er kan komen. Zodat duidelijk is welke maatregelen bij aanvang worden genomen, of daar geld voor is, wanneer die maatregelen worden uitgevoerd en wie ervoor verantwoordelijk is. Vervolgens kan dit in de aanloop naar de start van de opvang met inbreng van het onwonendenoverleg verder worden ontwikkeld.

Augustus 2026

Namens De Bruggenbouwers,

Kustaw Bessems, Thirza Lont en Jaap Romme

Info@debruggenbouwers.eu